

Miért nehéz a diáknak?

Köszöntelek az *Autizmus az iskolában* online edukációs program *Miért nehéz?* című moduljának második tananyagában! Ha még nem láttad, javaslom, hogy nézd meg a modul többi videóját is, hogy képet kaphass arról, milyen törvényi szabályozók mentén működnek az oktatási intézmények, illetve hogy milyen nehézségekkel kell szembenéznie egy nem tipikusan fejlődő diák szüleinek.

Ennek az oktatóanyagának az információátadás mellett kiemelt célja az érzékenyítés, vagyis, hogy az oktatás szereplői rálátást kapjanak arra, milyen nehézségekkel küzd a többi érintett. Hiszünk benne, hogy az oktatás csak akkor működhet hatékonyan, ha szülők és tanárok egyaránt tisztában vannak vele, milyen keretrendszerben kénytelen mozogni a másik fél. A pontos információk és az empátia együttesen segíthet abban, hogy az iskolai hétköznapiak élhetőbbek legyenek az autista és a neurotipikus tanulók, illetve szülei és tanárai számára egyaránt.

A következő percekben arról lesz szó, milyen kihívásokkal kell megküzdeniük az autizmussal élő diákoknak az iskolai hétköznapiak során. Az autizmus spektrumzavarral járó rendellenességek általános bemutatását a program első moduljában találod.

1. Mit látunk a hétköznapiakban?

Lássuk, hogyan jelentkeznek legtöbbször az autizmus tünetei az iskolai hétköznapiakban. Fontos tudatosítani, hogy az autizmus minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint intellektuális képességzavarral együtt járva. A köznevelési rendszert tekintve ez azt jelenti, hogy minden intézménytípusban, az oktatás minden szintjén jelen lehet érintett tanuló, ezért valamennyi intézmény számára fontos, hogy a pedagógusok tisztában legyenek az autizmussal kapcsolatos alapvető információkkal és gyakorlati stratégiákkal.

Azt is lényeges tudatosítani, hogy az autizmus átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a személy fejlődését, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért fontos tudni, hogy a sérülés-specifikus fejlesztésre a jó képességű gyermekeknek is joga és szüksége van.

A következő percekben a jó képességű, legtöbbször integráltan oktatott gyermekek esetében megfigyelhető tipikus problémákról lesz szó. A lista természetesen nem teljes, nem győzzük hangsúlyozni, hogy minden autizmussal élő ember más. Legtöbbször tehát az alábbi jelenségekkel, problémákkal találkoznak az autizmusban érintett diákok tanító pedagógusok:

- A gyermek ragaszkodik az érdeklődési körébe tartozó témához, és csak annak mentén kezdeményez beszélgetést.
- Problémát jelenthet a diák számára a megszokott rutinok megváltozása.
- Nem tudja, hogyan kell kortársakkal barátkozni.
- Nehézséget jelent olyan kölcsönösséget igénylő kapcsolatokban részt vennie, mint pl. a spontán, nem irányított beszélgetés vagy játék.
- Kevésbé érti más személyek metakommunikációs jelzéseit, vagyis arckifejezéseit, hanghordozását, gesztusait, saját metakommunikációja pedig szegényes, tehát a körülötte lévők

is nehezen tudnak következtetni az érzelmeire, illetve az általa hallottakhoz vagy elmondottakhoz való viszonyára.

- Beszéde pedáns, koravén, nem képes a kortárs szlenget elsajátítani, mindenkivel azonos stílusban kommunikál.
- Szociálisan naiv, vagyis nem képes észlelni, sem elképzelni a kortársak közötti társas viszonyok finomságait, a vele kommunikálók valós szándékait.
- A közléseket sokszor szó szerint értelmezi, nem érti az iróniát vagy az olyan képletes kifejezéseket, mint pl. hogy „ne lógasd az orrod”.
- Hajlamos a magányra, elkülönülésre.
- Nehézségei vannak a nagyobb csoportban való tanulással.
- Nehézséget jelenthet elvont tartalmak megértése.
- Kevéssé rendelkezik problémamegoldó stratégiákkal a különböző élethelyzetekben.
- A szókincse nagyon gazdag lehet, de a használt kifejezések egy részét valójában nem érti.
- Viselkedését alacsony frusztrációs tolerancia jellemzi, érzelmi labilitás, fokozott sérülékenység tapasztalható.
- Kevéssé utánoz spontán megfelelő viselkedésmintákat.
- Szűk körű érdeklődés jellemzi.
- Finommotorosan ügyetlen, mely az írás elsajátításában és használatában nehézségeket okoz.
- Problémák merülnek fel különféle tananyagok elsajátításával kapcsolatosan, különösen a szociális megértést kívánó tartalmak lehetnek nehezek.
- Szervezési nehézségek jelennek meg, vagyis olyan, a kortársak számára evidens dolgok is problémát okozhatnak, mint az átöltözés vagy a tanórák közötti váltás, különösen, ha az egyik helyről át kell menni a másikra.
- A gyermek szenzorosan túlérzékeny, vagy ingerkereső.

A fentiek mellett - ahogyan a nem autista diákok esetében is - az autizmussal élő tanulóknál is igaz, hogy a viselkedésüket olyan tényezők is befolyásolják, mint az életkor, a személyiség, az életút, a szociokulturális környezet vagy az értelmi képességek.

A nevelés-oktatás kialakítása szempontjából kulcsfontosságú annak megértése, hogy az autizmus tüneteinek egyénenkénti megjelenése a károsodások egységes diádja ellenére mennyire egyedi és változatos. Ennek megfelelően az iskolai tevékenységeknek is változatosnak, rugalmasnak és az egyén szükségleteihez igazodónak kell lenniük.

Az autizmus spektruma a fejlődési zavarban súlyosan érintett, nem beszélő személyektől a jó nyelvi képességű, átlagos, vagy átlag feletti intellektuális teljesítményű személyekig terjed.

A súlyosan érintett, nyelvi úton nem kommunikáló, szociálisan passzív vagy magányos, az autizmus mellett gyakran értelmi sérüléssel is küzdő gyermekek oktatási szükségletei az azonos alapok ellenére sok szempontból eltérnek a jobb képességű gyermekekétől.

A *Miért nehéz?* című modul második tananyagának végére értél. Az ehhez kapcsolódó, tíz kérdésből álló ellenőrző teszt kitöltése hatékonyan segíthet abban, hogy rögzüljenek a hallott információk, ezért javaslom, hogy szánj rá pár percet. Találkozunk a következő videóban!